

Biografische Schetsen III

Door Gerrit van Dijk
secretaris natuurwetenschappen

KONINKLIJKE
HOLLANDSCHE MAATSCHAPPIJ
DER WETENSCHAPPEN

Voorwoord

In deze aflevering van de Biografische Schetsen maken we kennis met bijzondere leden en directeuren, mensen van naam, uit het historisch ledenbestand van de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen. Het buitenlands lid Alexander von Humboldt, natuurvorser en ontdekkingsreiziger, zal zeker tot de verbeelding spreken. Maar ook J.H. van 't Hoff, hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam en winnaar van de Nobelprijs voor chemie in 1901. Helaas is hij daarna vrij snel vertrokken naar Berlijn omdat hij vond dat de Amsterdamse Universiteit hem niet genoeg faciliteiten bood. Van het leven van de drie directeuren G.A. Hasselaar, G.K. van Hogendorp en C.R.T. Kraijenhoff, die een grote rol speelden in de turbulente tijden van rond 1800, geven we een korte schets. De Gelderse Universiteit van Harderwijk is wellicht niet zo bekend. Haar reputatie was ook niet zo best, maar toch had ze enkele geleerden van naam. We bespreken hier kort de medici Matthias van Geuns, Stephanus Johannes van Geuns en Johannes de Gorter. Ook David de Gorter, zoon van Johannes, hoort er eigenlijk bij, maar zijn portret is tot op heden onvindbaar. De Utrechtse Universiteit had in de negentiende eeuw enkele beroemde hoogleraren. We bespreken er twee, P. Harting en de chemicus G.J. Mulder, die een heel imperium om zich heen bouwde. Ten slotte vragen we aandacht voor Rhijnvis Feith, de man van *Uren, dagen, maanden, jaren, vliegen als een schaduw heen*, en H.D. Guyot, de pionier van het dovenonderwijs in Nederland. Kortom, een gezelschap van leden en directeuren waarop de Hollandsche Maatschappij trots mag zijn.

Haarlem, september 2014

Gerrit van Dijk

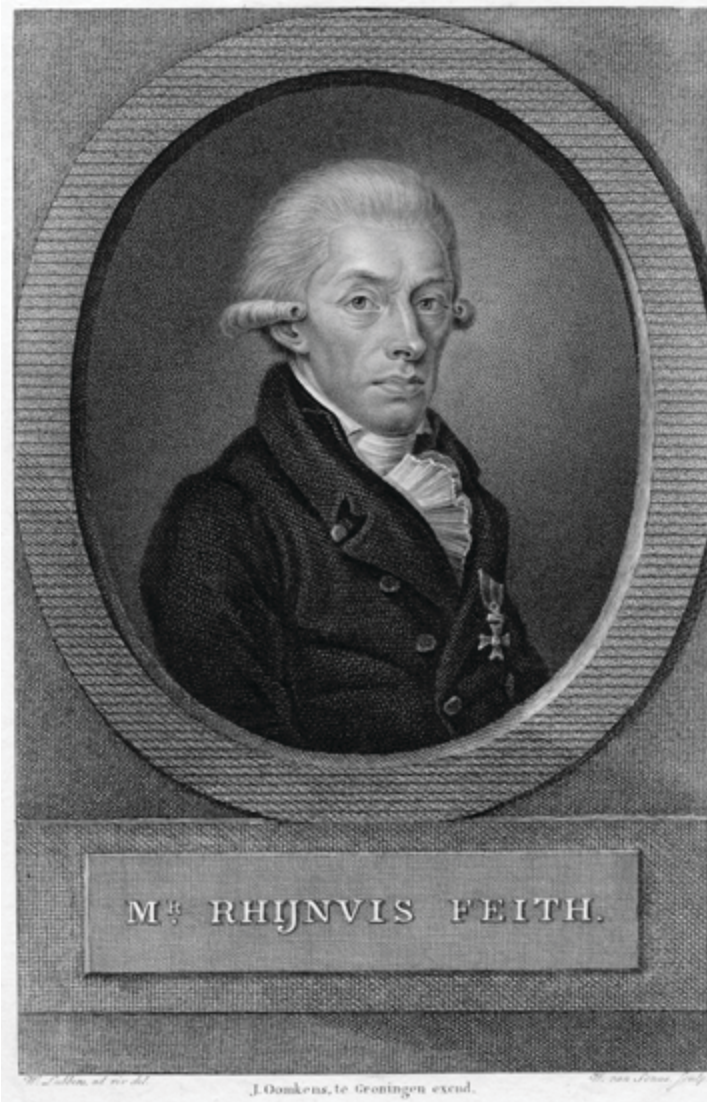
Inhoud

BESCHREVEN PERSONEN, ALFABETISCH

- 4 R. Feith, 1753 – 1824, lid 1808
- 6 M. van Geuns, 1735 – 1817, lid 1770
- 8 S.J. van Geuns, 1767 – 1795, lid 1790
- 10 J. de Gorter, 1689 – 1762, lid 1760
- 12 H.D. Guyot, 1753 – 1828, lid 1793
- 14 P. Harting, 1812 – 1885, lid 1852
- 16 G.A. Hasselaar, 1698 – 1766, directeur 1753
- 18 J.H. van 't Hoff, 1852 – 1911, lid 1890
- 20 G.K. van Hogendorp, 1762 – 1834, directeur 1805
- 22 F.H.A. Freiherr von Humboldt, 1769 – 1859, buitenlands lid 1820
- 24 C.R.T. Kraijenhoff, 1758 – 1840, lid 1791
- 26 G.J. Mulder, 1802 – 1880, lid 1835
- 28 De collectie
- 34 Lijst van afkortingen

Rhijnvis Feith (1753 – 1824)

17 februari 1753 Geboren te Zwolle
8 februari 1824 Overleden te Zwolle
1808 lid

Rhijnvis Feith staat bekend als dichter en schrijver van (geestelijke) liederen, maar hij was ook politiek actief. Hij behoorde tot de gematigde patriotten die zich stoorden aan het misbruiken van hun macht door de stadhouder en de regenten. In 1787 werd hij gekozen tot burgemeester van Zwolle, maar zeven maanden later alweer afgezet, toen de Pruisen het stadhouderlijk gezag herstelden.

Feith ontving een godsdienstige opvoeding. Hij studeerde rechten in Leiden onder Bavius Voorda, die hetzelfde politieke lot onderging als hij, ook Voorda werd in 1787 ontslagen. Al op zeventienjarige leeftijd promoveerde Feith in de rechtsgeleerdheid te Leiden. Daarna keerde hij terug naar zijn geboorteplaats Zwolle. Maar de advocatuur trok hem toch niet zo. Hij bleef tien jaren ambteloos en leefde op de zak van zijn ouders die welgesteld waren. In zijn vrije tijd schreef hij gedichten, droeg die voor op allerlei podia in Zwolle en werd aldus daar een bekend persoon. In 1780 verwierf hij een echte baan, hij werd ontvanger van belastingen in Zwolle, een ambt dat hij tot 1814 bekleedde.

Door een erfenis verwierf hij in 1781 het landgoed Boschwijk bij Zwolle, waar hij zich regelmatig terugtrok en vrienden uitnodigde. De dichter Bilderdijk was een frequent bezoeker. Naast gedichten schreef Feith ook geestelijke liederen. Door de synode van de Nederlands Hervormde Kerk werd hij in een commissie benoemd die de bundel Evangelische Gezangen heeft samengesteld met gezangen als *God enkel licht* en *'k Wil U, o God! mijn dank betalen*. Ook schreef hij het bekende oudejaarslied *Uren, maanden, dagen, jaren, vliegen als een schaduw heen*. Hij ontving veel prijzen voor zijn poëzie en proza, onder andere van Teylers godgeleerd genootschap.

Feith was erg geliefd in Zwolle. Hij overleed daar in 1824. Van bijna alle geleerde genootschappen in Nederland was hij lid.

Bijgaand portret is naar een gravure van W. van Sensus en een tekening van W. Lubbers.

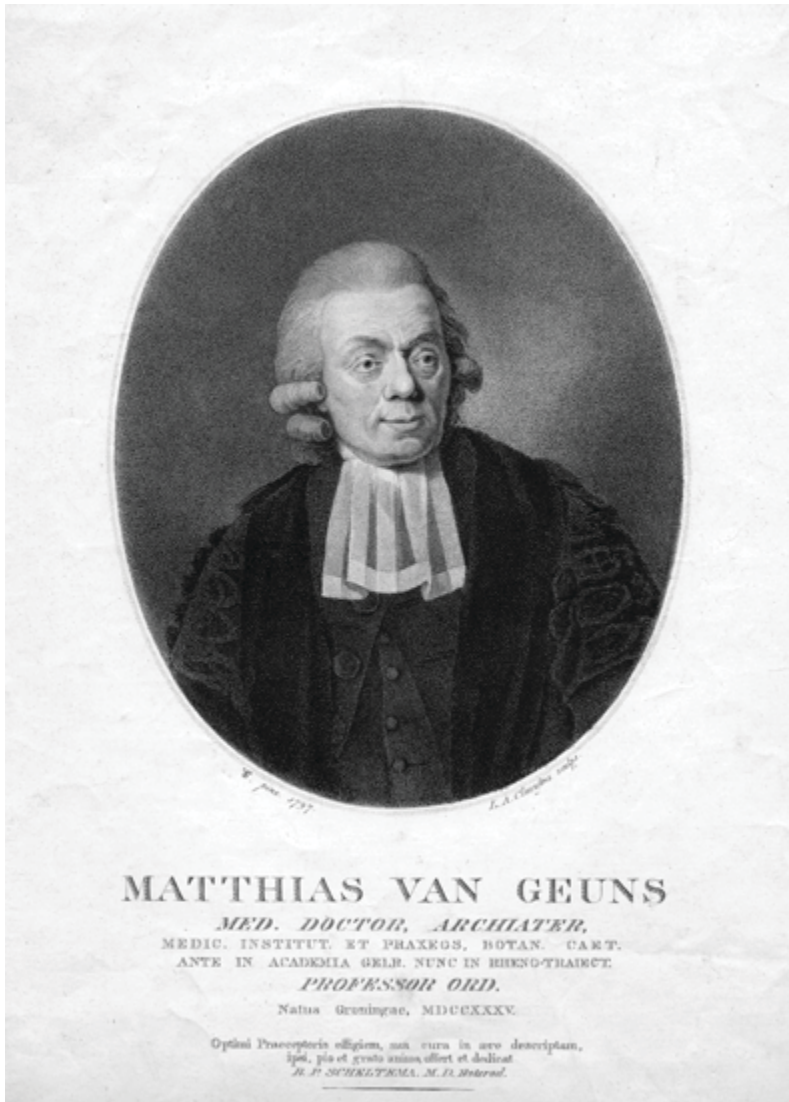
[Van der Aa 6, p. 58 – 63], [Wikipedia]

Matthias van Geuns (1735 – 1817)

2 september 1735 Geboren te Groningen

9 december 1817 Overleden te Utrecht

1770 lid

Matthias van Geuns en S.J. van Geuns en J. de Gorter, die volgen, behoren tot de parels van de Gelderse Universiteit te Harderwijk, die bestaan heeft van 1648 tot 1811. Matthias kreeg van zijn ouders het doopsgezind geloof mee, dat aan zijn gehele leven richting heeft gegeven. Hij studeerde geneeskunde te Groningen onder Van Doeveren, en daarna nog te Leiden, Parijs en Amsterdam bij Petrus Camper. In 1761 promoveerde hij te Leiden. Toen Van Doeveren in 1771 naar Utrecht vertrok, bood de Groningse Universiteit Matthias zijn positie aan. Hij bedankte omdat men toen de Drie Formulieren van Enigheid moest ondertekenen in Groningen, hetgeen niet strookte met zijn doopsgezinde overtuiging. Na eerst nog een keer bedankt te hebben, nam hij in 1776 de benoeming aan als hoogleraar te Harderwijk. Zijn leeropdracht luidde: geneeskunde, praktische geneeskunde, scheikunde en botanie. Vijftien jaar is hij er gebleven. Voor de bevolking van Harderwijk was hij een zegen toen er dysenterie uitbrak. Hij legde daarbij sterk de nadruk op hygiëne. Toen evenwel in 1791 de Utrechtse Universiteit een beroep op hem deed, nam hij afscheid van Harderwijk. In 1815 ging hij met emeritaat. Hij was een groot geneesheer. Vooral de verloskunde ging hem ter harte. Hij hield zich persoonlijk bezig met de opleiding van vroedvrouwen. Talrijke geleerde genootschappen hier te lande boden hem als om strijd het lidmaatschap aan, ook was hij lijfarts van koning Lodewijk Napoleon. Na zijn emeritaat werd hij getroffen door enkele tia's, waaraan hij in 1817 uiteindelijk overleed. In Utrecht draagt een van de universiteitsgebouwen in de Uithof zijn naam. Bovendien bestaat er het Utrechtsch Geneeskundig Gezelschap Matthias van Geuns, een besloten gezelschap met selecte toelating. Opgericht ten huize van zijn zoon S.J. van Geuns in 1793, is het zeer oud maar nog steeds actief. Binnen het gezelschap worden de nieuwste ontwikkelingen in de geneeskunde en hun toepassingen besproken, onder het genot van een goed glas wijn.

Het portret dat we tonen is naar een gravure van L.A. Claessens, die een schilderij van T. Scheltema uit 1792 als voorbeeld nam. Het schilderij is aanwezig bij de Universiteit Utrecht.

[Van der Aa 7, p. 148 – 158], [Biografisch Woordenboek van Gelderland, deel 2, p. 33 – 35, Uitgeverij Verloren, Hilversum 2000]

Stephanus Johannes van Geuns (1767 – 1795)

18 november 1767 Geboren te Goningen

16 mei 1795 Overleden te Utrecht

1790 lid

Stephanus Johannes, tweede zoon van Matthias van Geuns, was hoogbe-
gaafd. Na zijn vooropleiding te Harderwijk, waar zijn vader hoogleraar was,
wilde hij zeeman en ontdekkingsreiziger worden. Zijn ouders brachten hem
evenwel van dat voornemen af en hij ging geneeskunde en natuurlijke his-
torie studeren in Harderwijk, naar het voorbeeld van zijn vader. Daarbij had
de botanie (kruidkunde) zijn grote interesse. In 1788, terwijl hij nog student
was, won hij een gouden medaille met zijn antwoord op een prijsvraag van de
Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen. In 1788 studeerde hij af en gaf
toen toe aan zijn lust tot reizen. Hij bezocht veel plaatsen en universiteiten
in Duitsland, waaronder die van Göttingen. In 1790 keerde hij terug, vestigde
zich als arts te Amsterdam en had meteen een drukke praktijk. Zijn kundig-
heid werd geprezen. Dat bleef ook in Harderwijk niet onopgemerkt. Intussen
had zijn vader een aanbod ontvangen voor een hoogleraarschap in Utrecht.
Om hem voor Harderwijk te behouden, boden Curatoren hem aan zijn zoon
tot hoogleraar te benoemen in de botanie en scheikunde. Het hielp niet. In
1791 vertrokken beiden naar Utrecht en Stephan werd aldaar hoogleraar in
de geneeskunde, botanie en fysiologie. Waarschijnlijk heeft zijn vader dat
bedongen bij zijn overstap naar Utrecht. Stephan was toen 24 jaar. Helaas
heeft Utrecht maar kort van zijn talenten kunnen genieten, hij stierf in 1795,
op 28-jarige leeftijd, aan een longontsteking. In 1790 was hij lid geworden van
de Hollandsche Maatschappij, als uitvloeisel van het winnen van de gouden
medaille. Hij was toen 23 jaar en daarmee wellicht het jongste lid ooit.

Tijdens zijn reis naar Duitsland had hij in Göttingen enthousiast deelge-
nomen aan een gezelschap gelijkend op het Utrechts Geneeskundig Gezel-
schap Matthias van Geuns. Het zou kunnen zijn dat hij dan ook de eigen-
lijke oprichter is geweest van dat laatste gezelschap in 1793, in elk geval vond
de oprichtingsvergadering te zijnen huize plaats.

Bijgaand portret is naar een gravure van R. Vinkeles.

[Van der Aa 7, p. 155 – 157], [NNBW I, K. 931,932], [G.T. Haneveld, Ned. Tijd-
schr. Geneesk. 2004, 148: 2602-6], [J.G. de Bruijn, Inventaris van de Prijsvragen,
uitgeschreven door de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen 1753
– 1917. H.D. Tjeenk Willink BV, Groningen 1977, prijsvraag 40]

Johannes de Gorter (1689 – 1762)

19 februari 1689 Geboren te Enkhuizen

11 september 1762 Overleden te Wijk bij Duurstede
1760 lid

Al vroeg wilde Johannes arts worden. Na de Latijnse school doorlopen te hebben, ging hij in de leer bij de plaatselijke chirurgijn en, voor aanvullend onderricht, bij Tjalke van den Hout, een kundig arts in Haarlem. Als negentienjarige vroeg hij toestemming aan het stadsbestuur van Enkhuizen om daar chirurgijn te mogen worden, hetgeen werd toegestaan. Na een jaar echter vertrok hij naar Leiden om daar onder Boerhaave geneeskunde te gaan studeren. In 1712 promoveerde hij te Leiden bij Fredericus Deckers. Hij vestigde zich als arts in zijn geboorteplaats waar hij dertien jaar met plezier werkte. Op voorspraak van Boerhaave werd hij in 1725 benoemd tot hoogleraar geneeskunde, botanie en scheikunde te Harderwijk. In Harderwijk was hij erg geliefd als chirurg en verloskundige, zowel binnen de Universiteit als bij het stadsbestuur. Hij publiceerde veel en had veel promovendi. Ook Linnaeus promoveerde bij hem. Zijn kundigheid drong ook door tot buiten Harderwijk. Toen de curatoren van de Utrechtse Universiteit in 1742 bij hem informeerden of hij belangstelling had de overstap naar Utrecht te maken, zorgde dat voor veel onrust in Harderwijk. Curatoren van de Harderwijkse Universiteit beraamden een plan om hem te behouden. Ze stelden hem voor om ook zijn zoon tot hoogleraar te benoemen, naast hem. Deze truc zagen we al eerder bij Matthias van Geuns. Dit keer werkte de truc, Johannes bleef maar bedong wel dat als de Leidse Universiteit een beroep op hem zou doen, hij mocht gaan! In 1754, Johannes was toen 65 jaar, kwam er een ander verzoek: tsarina Elizabeth wilde hem graag als lijfarts. Hoewel hij zeer tegen de reis opzag, stemde hij toe en ging samen met zijn zoon David, die ook lijfarts zou worden, en hun gezinnen, naar St. Petersburg. Het was geen groot succes. Toen zijn vrouw in 1758 overleed keerde hij terug naar Holland. David bleef nog even, maar in 1761 keerde ook hij terug en vestigde zich te Wijk bij Duurstede. Zijn vader trok bij hem in. In 1762 overleed de laatste daar.

Bijgaand portret is naar een gravure van Jacob Houbraken, die een schilderij van Jan Maurits Quinkhard als voorbeeld nam. Het is uitgegeven door drukkerij Gebroeders Janssonii van der Aa te Leiden.

[Van der Aa 7, p. 300 – 304], [W.A. Timmerman, Johannes de Gorter, Ned. Tijdschr. voor Geneesk. 112, nr.1, p. 35 – 41 (1968)]

Henri Daniël Guyot (1753–1828)

25 november 1753 Geboren te Trois-Fontaines, Frankrijk
10 januari 1828 Overleden te Groningen
1793 lid

Henri Daniël Guyot richtte het eerste instituut voor dovenonderwijs in Nederland op. Na de Latijnse school te Maastricht doorlopen te hebben, ging hij theologie studeren in Franeker. In 1775 werd hij beroepen als predikant van de Waalse gemeente te Dordrecht en in 1781 vertrok hij als predikant naar Groningen. Daar is hij 28 jaar gebleven. Na zijn emeritaat in 1809 ging hij zich geheel wijden aan het door hem in 1790 opgerichte instituut voor dovenonderwijs. Hoe was dat instituut ontstaan? In 1784 maakte Guyot een reis naar Parijs en leerde daar de abt L'Épée kennen, die een school voor doven leidde. Die trok Guyots bijzondere aandacht. Hij was zo zeer gegrepen door het onderwijs op die school dat hij besloot langer in Parijs te blijven om te zien of en hoe hij ook in eigen land zo'n school van de grond kon krijgen. Hij verbleef tien maanden bij L'Épée. Toen hij in 1786 te Groningen terugkeerde oefende hij de onderwijsmethode meteen met twee doven en zette dat vijf jaar door, daarbij financieel gesteund door bijdragen van enige vrienden. In 1790 nam hij met zijn vrienden het initiatief tot oprichting van een dovenschool, die later zijn naam zou dragen. Aanvankelijk moesten de kosten volledig gedekt worden met giften, later droeg ook de overheid bij. Guyot kreeg veel waardering, ook van Lodewijk Napoleon, en later van koning Willem I, die hem benoemde tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw, en tevens tot honorair hoogleraar in de letteren en wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij was lid van veel geleerde genootschappen hier te lande en correspondent van de KNAW.

Het Henri Daniël Guyot Instituut is in 2002 opgegaan in de Koninklijke Effatha Groep (KEGG) en sinds 2009, met Vitaal en St. Marie, in de Koninklijke Kentalis. Sindsdien heet het de Koninklijke Kentalis - Guyot school.

Het portret van Guyot, dat hier is afgedrukt, is in 1827 vervaardigd door H.W. Caspari (1770 – 1829), een in Duitsland geboren Nederlands schilder, tekenaar en graveur. Het is gedrukt en uitgegeven bij J. Oomkens te Groningen.

[Van der Aa 7, p. 580 – 583], [Henk Betten, Bevrijdend Gebaar, het levensverhaal van Henri Daniël Guyot, Van Wijnen. Franeker 1990, tweede druk]

Pieter Harting (1812 – 1885)

27 februari 1822 Geboren te Rotterdam

3 december 1885 Overleden te Amersfoort

1852 lid

Pieter Harting, bioloog en nog veel meer, wordt gezien als een van de iconen van de Utrechtse Universiteit uit de negentiende eeuw. Samen met G.J. Mulder, C.H.D. Buijs Ballot en F.C. Donders bepaalde hij het gezicht van de Universiteit. Hij stond ook op de nominatie voor secretaris van de Hollandse Maatschappij der Wetenschappen, maar Von Baumhauer, een leerling van G.J. Mulder, werd gekozen.

Harting studeerde geneeskunde te Utrecht, promoveerde daar later ook, en werd arts te Oudewater. Dat beviel hem niet zo goed. Hij was dan ook blij dat hij in 1841 hoogleraar kon worden aan het Rijks-Athenaeum te Franeker, met als leeropdracht farmacie en plantkunde. Dat was niet voor lang, in 1842 werd het Athenaeum gesloten en de hoogleraren verdeeld over Rijksuniversiteiten en Rijks-Athenaea. Harting werd buitengewoon hoogleraar te Utrecht en in 1846 gewoon hoogleraar. Hij gaf colleges farmacologie, plantenfysiologie, vergelijkende anatomie, zoölogie en geologie, een echte duizendpoot. Hij beklemtoonde het nut van het gebruik van de microscoop in het onderzoek en schreef er een standaardwerk over. Ook de communicatie tussen maatschappij en wetenschap stond bij hem hoog in het vaandel. In 1852 was hij een der oprichters van het populair-wetenschappelijke tijdschrift *Album der Natuur*. Hij was aanhanger van de evolutietheorie van Darwin. Zijn geologische kennis van de ondergrond gebruikte hij om aan te geven hoe de drinkwatervoorziening verbeterd kon worden. Hij zat in talrijke commissies, onder andere, samen met Van Breda, in de eerste commissie voor het maken van een geologische kaart van Nederland, een commissie die in 1852 was ingesteld door Thorbecke. In 1852 werd hij ook lid van de Hollandse Maatschappij der Wetenschappen, waarschijnlijk op voorspraak van Van Breda, die toen secretaris was. Harting was agnost, een groot voorstander van crematie en een bestrijder van alcoholisme. Hij was eredoctor van de Leidse Universiteit en lid van de KNAW.

Bijgaand portret is naar een gravure van Willem Steelink (1826 – 1913), een Nederlands graveur, etsen en kunstschilder, die een portret gemaakt door J.H. Neuman als voorbeeld nam.

[NNBW IX, K. 322 – 325], [Wikipedia]

Gerard Aarnout Hasselaar (1698 – 1766)

21 februari 1698 Geboren te Amsterdam
12 juli 1766 Overleden te Haarlem
1753 directeur

Gerard Aarnout Hasselaar studeerde rechten in Leiden. Hij was met Willem Bentinck betrokken bij voor Nederland belangrijke vredesonderhandelingen. Samen behoorden ze tot die regenten die grote invloed hadden op het hof, eerst onder stadhouder Willem IV en later onder de gouvernante, zijn vrouw, Anna van Hannover. Het waren roerige tijden met veel binnen- en buitenlandse onlusten. Zo was daar de Oostenrijkse successieoorlog (1740 – 1748), waarbij Frankrijk de Zuidelijke Nederlanden inpikte. Hij werd beëindigd met de Vrede van Aken, waarbij Hasselaar en Bentinck namens Nederland onderhandelden. De Zuidelijke Nederlanden kregen we terug. Verder was daar de zevenjarige oorlog met Pruisen (1756 – 1763), met Engeland en Frankrijk als tegenpolen, waarbij, onder aanvoering van wederom Hasselaar en Bentinck, alles in het werk werd gesteld om als Nederland neutraal te blijven. Stadhouder Willem IV was toen al overleden en de gouvernante kreeg het niet gemakkelijk. Alle nalatigheden van haar echtgenoot werden op haar afgereageerd, soms op het onbetamelijke af. Ook Hasselaar was niet onomstreden. Als dank voor bewezen diensten beloofde stadhouder Willem IV hem in 1748 met het burgemeesterschap van Amsterdam. In Amsterdam was het ook onrustig met het pachtersoproer en de tegenactie van de Doelisten. De bevolking van Amsterdam was niet zo gecharmeerd van de benoeming van Hasselaar. De stemming werd nog verslechterd door zijn functioneren als burgemeester, hij liet het bestuur van de stad aan zijn ambtenaren over en ging zelf liever zeilen of trok zich terug op zijn landgoed Bosbeek in Heemstede, dat hij in 1738 had aangekocht en waar hij ook een rareitencabinet aanlegde met onder meer natuurkundige instrumenten, schelpen en skeletten. Hasselaar was een vermogend man. Toch heeft hij het nog tot een jaar voor zijn dood in 1766 uitgehouden als burgemeester. Het zal geen verbazing wekken dat Hasselaar tegelijk met Bentinck in 1753 werd benoemd tot directeur van de Hollandsche Maatschappij, hun namen werden steeds in een adem genoemd.

Bijgaand portret is waarschijnlijk van J. Houbraken naar een tekening van J. Wandelaar.

Jacobus Henricus van 't Hoff (1852–1911)

30 augustus 1852 Geboren te Rotterdam

1 maart 1911 Overleden te Steglitz bij Berlijn, Duitsland

1890 lid

J. H. VAN 'T HOFF. 1852-1911.

Van 't Hoff is de eerste winnaar van de Nobelprijs voor scheikunde. Afkomstig uit een gegoede familie lag het voor de hand dat hij naar het gymnasium zou gaan, het werd echter de HBS. Na de HBS ging hij studeren aan de Polytechnische School in Delft, maar niet voor lang, hij schreef zich weldra in voor de studie wis- en natuurkunde te Leiden. Na het kandidaatsexamen bewaamde hij zich in de scheikunde, eerst in Bonn, later in Utrecht, waar hij in 1873 doctoraal examen deed. Na een uitstapje naar Parijs, keerde hij naar Utrecht terug om daar in 1874 te promoveren bij Eduard Mulder. Hij had intussen een klein werkje over structuurchemie gepubliceerd dat internationaal veel aandacht trok. Het leverde hem in 1877 een lectoraat op in de theoretische en fysische chemie aan de Universiteit van Amsterdam. Reeds in 1878 werd het lectoraat omgezet in een ordinariaat in de scheikunde, geologie en mineralogie. In 1887 ontving hij een aanbod om hoogleraar te worden in Leipzig. Amsterdam wilde hem liever niet kwijt en bood hem de bouw van een nieuw laboratorium aan, dat in 1892 werd ingewijd. In 1894 deed de Koninklijke Pruisische Akademie van Wetenschappen een beroep op hem om hoogleraar te Berlijn te worden. Hij bedankte maar in 1895 aanvaardde hij het beroep toch. Aantrekkelijk voor hem was de vrijstelling van de plicht om onderwijs te geven, hij kon al zijn tijd besteden aan wetenschappelijk onderzoek.

In 1901 kreeg Van 't Hoff de Nobelprijs voor scheikunde. Niet voor zijn baanbrekend werk over structuurchemie, maar voor zijn werk over osmose. Hij introduceerde het begrip osmotische druk. Als twee vloeistoffen, waarin een stof is opgelost in verschillende concentraties, via een membraan, dat alleen vloeistof doorlaat, in contact staan, zal er een stroming ontstaan die zorgt dat de concentraties van de stof aan beide zijden gelijk worden. Dat levert een drukverschil op, de osmotische druk, die onafhankelijk blijkt te zijn van de aard van de opgeloste stof. Het beschreven proces komt voor in de cellen van mensen, dieren en planten.

Van 't Hoff was lid van talrijke geleerde genootschappen. In Rotterdam, zijn geboorteplaats, staat zijn standbeeld. Van bijgaand portret is de maker niet bekend.

Gijsbert Karel van Hogendorp (1762 – 1834)

27 oktober 1762 Geboren te Rotterdam
5 augustus 1834 Overleden te Den Haag
1805 directeur

De familie van Gijsbert Karel van Hogendorp had nauwe banden met het hof. Zo kwam het dat Gijsbert Karel door bemiddeling van prinses Wilhelmina van Pruisen een cadettenopleiding in Berlijn kon volgen. Terug in Nederland viel hem het geluk ten deel dat hij de Nederlandse gezant Pieter John van Berckel mocht begeleiden naar Noord-Amerika. Hun schip leed echter schipbreuk en Van Hogendorp kon maar ternauwernood in veiligheid komen. Na zijn terugkeer in Nederland ging hij studeren aan de Universiteit van Amsterdam en promoveerde daar in de rechtsgeleerdheid in 1786. Als vertrouweling van het hof werd hij steeds betrokken bij zijn perikelen. Toen de zaak escaleerde en Willem V met zijn gezin in 1795 moest vluchten naar Engeland, werd hij door de nieuwe bewindvoerders aan de kant gezet. Het duurde tot 1812, na de val van Napoleon, voor hij weer politiek actief kon worden. Hij werd lid van het Voorlopig Bewind en schreef, samen met Frans Adam van der Duyn van Maasdarn en Leopold van Limburg Stirum, een uitnodiging aan Willem Frederik, de erfprins van Oranje, zoon van Willem V, om als soeverein vorst terug te keren naar Nederland. Dat geschiedde en in 1813 werd Van Hogendorp de eerste minister van Buitenlandse Zaken. Ook benoemde de vorst hem in een commissie om een grondwet op te stellen. Die werd in 1814 van kracht. In de grondwet werd onder andere de erfopvolging van het Huis van Oranje geregeld.

Aanvankelijk was Van Hogendorp een conservatief politicus. Maar na 1815 bekeerde hij zich steeds meer tot het liberalisme en kwam zo tegen de opvattingen van de inmiddels tot koning Willem I gekroonde vorst te staan. De koning heeft daarna voortdurend geprobeerd hem kalt te stellen. Dat is niet gelukt. Wel heeft de controversie diepe wonden geslagen, omdat de koning zelfs zover ging dat hij hem de titel van Minister van Staat ontnam. In 1825 besloot Van Hogendorp zelf zijn politieke carrière te beëindigen vanwege zijn slechte gezondheid. Hij was lid van een aantal binnenlandse genootschappen, waaronder de KNAW (Koninklijk Instituut, tweede klasse).

Het portret dat hier bijgaat is uitgegeven door kunsthandel D.A.M. Sluijter te Den Haag.

Friedrich Heinrich Alexander Freiherr von Humboldt (1769 – 1859)

14 september 1769 Geboren te Berlijn, Duitsland
6 mei 1859 Overleden te Berlijn, Duitsland
1820 buitenlands lid

Uit het boek *Het meten van de wereld* van Daniël Kehlmann komt Alexander von Humboldt naar voren als een bevolgen natuurvorser met een nieuwsgierigheid, die zo eigen is aan de wetenschap. In zijn rijke leven van bijna 90 jaren, heeft hij - zo zou men het kunnen omschrijven - de wereld gemeten. In zijn jeugd verzamelde hij al planten, insecten en stenen. Na een gedegen vooropleiding door de allerbeste privéleraren, ging hij aan de Universiteit van Göttingen studeren, een belangrijk centrum van de Verlichting in die dagen. Daar leerde hij ook wat veldonderzoek inhoudt. Na enige tijd in de mijnbouw te hebben gewerkt, vatte hij het plan op een onderzoeksreis te maken naar Amerika. In Parijs ontmoette hij de botanicus Aimé Bonpland, die zijn metgezel werd. In juni 1799 vertrokken ze uit de haven van La Coruña in Spanje richting Amerika. Ze deden veldonderzoek in Venezuela, Peru, Ecuador, Colombia en Mexico en verzamelden planten, dieren, mineralen, bestudeerden elektrische verschijnselen, maakten kaarten, beklommen bergen en deden nog veel meer. Alles is later opgetekend in een reisverslag van 23 delen. Na Zuid-Amerika was Noord-Amerika aan de beurt. Daar waren ze voor drie maanden te gast bij president Thomas Jefferson in Washington D.C. Terug in Europa was Von Humboldt een bekend en gevierd wetenschapper. Hij vestigde zich in Berlijn, verbleef door de instabiele situatie in Europa ook enige tijd in Parijs, maar keerde uiteindelijk weer terug naar Berlijn. Intussen maakte hij ook nog een onderzoeksreis naar de Oeral. Von Humboldts reis naar Amerika geldt als zeer belangrijk voor de wetenschap. Hij legde de grondslag voor wetenschappen als de fysische geografie en de meteorologie. Zijn naam is verbonden met ontelbare instellingen, stichtingen, universiteiten, straten, pleinen, parken, rivierstromen en bergketens. Hij heeft veel gepubliceerd. Zijn laatste werk was het vijfdelig boek *Kosmos*, waarin hij diverse takken van wetenschappelijke kennis trachtte te verenigen. Als een der eersten deed hij ook veel aan de popularisering van de wetenschap.

Bijgaand portret is een litho van F. Blümner.

[Wikipedia]

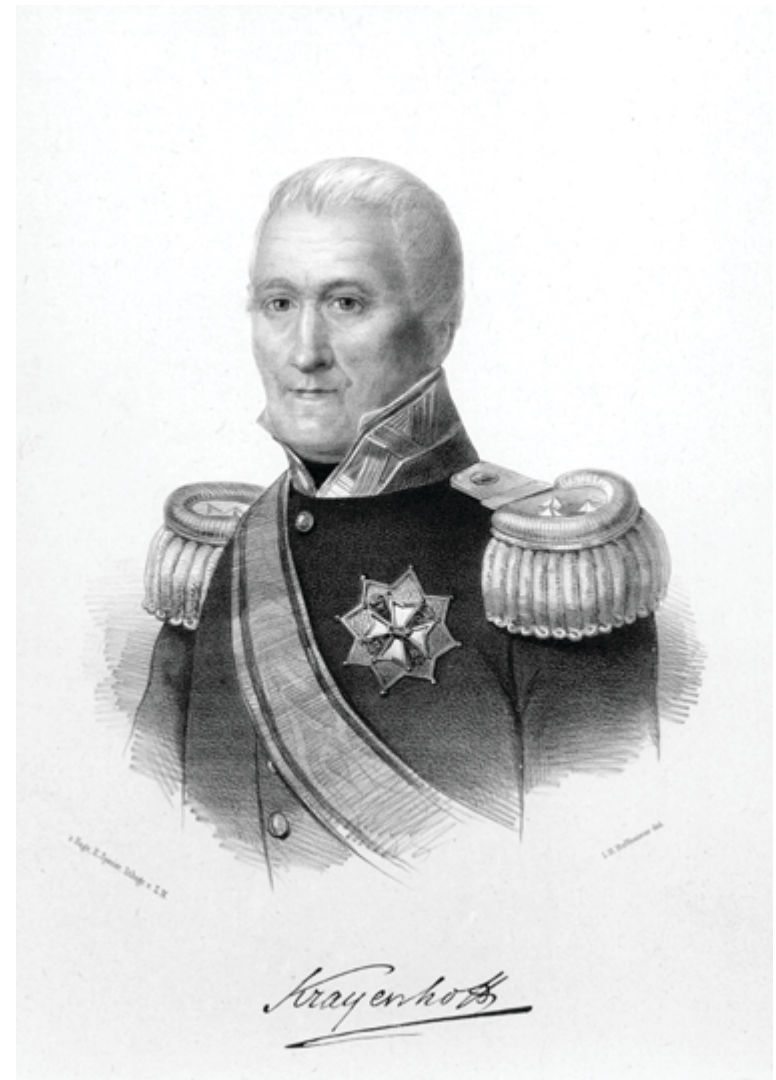
Cornelis Rudolphus Theodorus Kraijenhoff (1758 – 1840)

2 juni 1758 Geboren te Nijmegen
24 november 1840 Overleden te Nijmegen
1791 lid

Cornelis Kraijenhoff, arts, generaal, cartograaf en waterbouwkundige, lid van de Hollandsche Maatschappij sinds 1791, formuleerde samen met Van Marum in 1808 een prijsvraag over een zeer actueel onderwerp, de stijging van de zeespiegel. Gevraagd werd naar de oorzaak ervan. Er kwamen twee antwoorden binnen maar geen werd bekroond. Kraijenhoff gold als een deskundige op het gebied van de waterstaat. Kennis daarvan had hij zichzelf eigen gemaakt en geleerd in het Franse leger. In 1795, bij de inval van de Fransen, had hij hun zijde gekozen. Bij het bewind van de Bataafsche Republiek stond hij er goed op. In 1798 kreeg hij de opdracht een nieuwe landkaart van Nederland te maken. Had hij de kennis daarvoor? Maar zeer ten dele, hij liet zich bijstaan door de latere Leidse hoogleraar wiskunde Jacob de Gelder. Kraijenhoff was een vertrouweling van Lodewijk Napoleon. Hij werd zelfs kort minister van oorlog! Toen hij zich echter buiten hem om inspande om Amsterdam te versterken om aan een dreigende inval door Napoleon het hoofd te bieden, viel hij in ongenade bij de koning en de keizer en werd ontslagen. Weldra veranderden de omstandigheden echter, Napoleon kwam ten val en het Voorlopig Bewind riep Kraijenhoff terug. Hij hielp mee de Fransen te verjagen en werd benoemd tot gouverneur van Amsterdam. In 1818 ontving hij het grootkruis van de Militaire Willemsorde. In de laatste fase van zijn werkzame leven raakte Kraijenhoff betrokken bij een grote fraude in de bouw van vestingwerken in de Zuidelijke Nederlanden. Hij werd voor een militaire rechtbank gedaagd, maar werd uiteindelijk vrijgesproken. Toch betekende dit het einde van zijn carrière, hij ging met pensioen.

Kraijenhoff was lid van veel geleerde genootschappen, waaronder de KNAW (Koninklijk Instituut, eerste klasse). Ook was hij buitengewoon lid van verdienste van het Wiskundig Genootschap.

Bijgaand portret is een litho van I.H. Hoffmeister, gedrukt bij Elias Spanier.

[Van der Aa 10, p. 385 – 390], [Wikipedia], [W. Uitterhoeve, Cornelis Kraijenhoff 1758 – 1840, een loopbaan onder vijf regeervormen. Vantilt, Nijmegen 2012, derde druk]

Gerardus Johannis Mulder (1802 – 1880)

24 december 1802 Geboren te Utrecht
18 april 1880 Overleden te Bennekom
1835 lid

De chemicus G.J. Mulder behoort tot de gezichtsbepalende hoogleraren van de Utrechtse Universiteit in de negentiende eeuw. Hoewel als arts opgeleid bij N.C. de Frémery, interesseerde hij zich meer voor de onderzoekskant van zijn vak, medisch-chemisch onderzoek. Door zijn studie van de cholera en de medicijnen ertegen, kreeg hij internationale bekendheid. Na enige tijd gewerkt te hebben aan de Klinische School te Rotterdam, een voorloper van het Erasmus Medisch Centrum, werd hij in 1840 benoemd tot hoogleraar chemie en farmacie te Utrecht. Bij de benoeming bedong hij bij Curatoren een goed geoutilleerd chemisch laboratorium. Dat kreeg hij en hij verwierf er internationale faam mee. Met zijn vele leerlingen deed hij er onderzoek aan eiwitverbindingen. Daarbij vergat hij de communicatie met de maatschappij niet, hij deed veel aan het populariseren van de chemie. Dat leverde hem aldus ook bekendheid op in niet-wetenschappelijk kringen. Van het een kwam het ander, hij raakte politiek actief en toonde zich sterk anti-liberaal, waarschijnlijk vanwege zijn protestantse opvoeding. Hij klom hoog op de politieke ladder en werd zelfs gepolst voor het ambt van minister van onderwijs, maar bedankte.

Mulder was een zelfgenoegzaam, dominant en licht onvlambaar persoon. Daardoor heeft hij nogal wat brokken gemaakt, privé en zakelijk. We zagen al dat Von Baumhauer, ex-secretaris van onze Maatschappij, niet met hem overweg kon (zie Biografische Schetsen I). Mulders leerlingen hadden het goed bij hem als ze hem niet tegenspraken. Door zijn invloed werden ze bijna allemaal op hoogleraarsposten in de chemie in Nederland benoemd. Hij bouwde aldus een imperium op, dat wel vaker bij chemici voorkomt. Binnen de KNAW toonde Mulder zich een opponent van Thorbecke, toen deze de Kunsten van de Akademie losmaakte. Mulder was lid van veel geleerde genootschappen.

Bijgaande litho is vervaardigd bij de Koninklijke Steendrukkerij C.W. Mieling te Den Haag. Mieling leefde van 1815 tot 1908.

[BWN, deel 1], [Klaas van Berkel, De stem van de wetenschap, deel 1. Bert Bakker, Amsterdam 2008]

De collectie

De portretten van de volgende personen zijn nu te zien in het Hodshon Huis. Van de personen wier naam is voorzien van een * is tevens een biografische schets beschikbaar.

- C.C.H. van der Aa ***,
1718 – 1793, lid 1752
Luthers predikant te Haarlem, eerste secretaris van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen.
- J. Adams ***,
1735 – 1826, buitenlands lid 1805
Tweede president van de Verenigde Staten.
- H. Aeneae**,
1743 – 1810, lid 1781
Lector in de fysica aan Felix Meritis, vergezeld van Swinden naar Parijs om in internationaal verband te spreken over de invoering van het metrieke stelsel.
- J.N.S. Allamand ***,
1713 – 1787, lid 1753
Hoogleraar wiskunde te Leiden.
- R.H. Arntzenius ***,
1777 – 1823, lid 1808
Fiscaal jurist te Haarlem, actief lid van de vereniging Democriet.
- G. Bakker ***,
1771 – 1828, lid 1806
Stadslector te Haarlem, lector vergelijkende anatomie vanwege Teylers Stichting, later hoogleraar in dat vak te Groningen.
- E.H. Baumhauer ***,
1820 – 1885, lid 1853
Hoogleraar scheikunde te Amsterdam, secretaris van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen.
- J.M. van Bemmelen**,
1830 – 1911, lid 1872
Bekend Leids hoogleraar scheikunde.
- J.A. Bennet ***,
1758 – 1828, lid 1798
Eerste Leidse hoogleraar in de landhuishoudkunde (land-, tuin-, en bosbouw). Kampioen prijsvragen oplossen.
- W. Bentinck ***,
1704 – 1774, directeur 1753
Bewerkte herstel stadhouderschap na het stadhouderloze tijdperk door aanstelling van Willem IV als erfstadhouder. Had een groot aandeel in de benoeming van Willem V tot protector van de Hollandsche Maatschappij. Curator van de Leidse Universiteit.
- D. Bierens de Haan ***,
1822 – 1895, lid 1860
Hoogleraar wiskunde te Leiden. Eerste voorzitter van de commissie die de uitgave van de verzamelde werken van Christiaan Huygens verzorgde.
- J. Blanken Jzn ***,
1755 – 1838, lid 1808
Inspecteur generaal van Rijkswaterstaat, had leiding bij aanleg van Noordhollandsch Kanaal. Een der Lekbruggen bij Vianen draagt zijn naam.

- P. Bleeker**,
1819 – 1878, buitenlands lid 1853
Officier van gezondheid van het Nederlands-Indisch leger. Beroemd ichtyoloog.
- P. van Bleiswijk**,
1724 – 1790, directeur 1773
Raadspensionaris van Holland, curator van de Leidse Universiteit.
- A.H. van der Boon Mesch**,
1804 – 1874, lid 1832
Hoogleraar toegepaste scheikunde te Leiden, bouwde nieuw chemisch laboratorium.
- J. de Bosch ***,
1740 – 1811, lid 1776
Een der wegbereiders van de KNAW. Curator van de Leidse Universiteit.
- J. Bosscha ***,
1831 – 1911, lid 1863
Hoogleraar natuurkunde aan de Polytechnische School te Delft, later directeur van deze School. Secretaris van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen van 1885 tot 1909. Portret en jeugdportret.
- S.J. Brugmans ***,
1763 – 1819, lid 1788
Duizendpoot. Hoogleraar botanie en geneeskunde te Leiden. Lijfarts van Lodewijk Napoleon. Stond aan de wieg van de militaire geneeskunde.
- P. Burman Jr ***,
1713 – 1778, lid 1752
Hoogleraar welsprekendheid en geschiedenis aan het Athenaeum Illustre te Amsterdam. Een geweldige redenaar. Uit respect voor zijn oom, die dezelfde namen droeg, noemde hij zich Petrus Burmannus Secundus.
- A.G. Camper**,
1759 – 1820, lid 1801
Fries Tweede Kamerlid, derde zoon van Petrus Camper, die volgt.
- P. Camper ***,
1722 – 1789, lid 1760
Hoogleraar geneeskunde te Groningen, later in de politiek, lid van de Raad van State. Won zoveel prijsvragen dat men hem verzocht niet meer mee te dingen.
- G.A.G.P. baron van de Capellen**,
1778 – 1848, directeur 1814
Gouverneur-generaal van Nederlands-Indië.
- C. Chais ***,
1701 – 1785, lid 1753
Waaals predikant te Den Haag. Heeft de godsdienstige vooroordelen tegen inenting tegen kinderziekten bestreden.
- G.S. Chauffepié**,
1773 – 1839, lid 1811
Predikant van de Waalse gemeente te Delft en later te Den Haag, eredoctor in de letteren van de Groningse Universiteit.
- J. Clarisse**,
1770 – 1846, lid 1806
Hoogleraar theologie te Harderwijk, na sluiting van deze instelling door Napoleon hoogleraar te Leiden.
- F.W. Conrad**,
1800 – 1870, lid 1843
Hoofdinspecteur Rijkswaterstaat, een der oprichters van KIVI, het Koninklijk Instituut voor Ingenieurs.
- P.J.H. Cuijpers ***,
1827 – 1921, lid 1903
Architect van het Rijksmuseum en het Centraal Station te Amsterdam.

- W.K. baron van Dedem**,
1839 – 1895, directeur 1883
Burgemeester van Hoorn,
Minister van Koloniën. Deed
veel voor de infrastructuur van
Indonesië (o.a. aanleg spoor-
wegen).
- F.C. Donders**,
1818 – 1889, lid 1855
Beroemd Utrechts hoogleraar
oogheelkunde.
- A.F.J.A. van der Duijn
van Maasdam**,
1771 – 1848, directeur 1814
Lid van het Driemanschap van
het Voorlopig Bewind in 1813.
- C.P. van Eeghen**,
1880 – 1968, directeur 1928
Bekend kunstverzamelaar
(vooral prenten) te Amsterdam.
- J. Enschedé ***,
1785 – 1866, lid 1816
Drijvende kracht achter de
Opregte Haarlemsche Courant,
nu opgenomen in Haarlems
Dagblad.
- C.T. Elout**,
1767 – 1841, directeur 1806
Staatsman, minister onder koning
Willem I, maakte deel uit in 1814
en 1815 van de Grondwetscommissie.
Vooral echter bekend als
Commissaris-Generaal in
Nederlands-Indië.
- P.J. van Ewijk**,
1786 – 1858, directeur 1826 (en 1840)
Hoge ambtenaar op het ministerie
van Onderwijs, Kunsten en
Wetenschappen onder Koning
Willem I. Curator Universiteit
Utrecht en Universiteit Leiden.
Commissaris des Konings van
Noord-Holland.
- R. Feith ***,
1753 – 1824, lid 1808
Korte tijd burgemeester van
Zwolle, aldaar begraven. Was
ook dichter, en schrijver van
geestelijke liederen. *Uren, maanden,
dagen, jaren, vliegen als een
schaduw heen* is van hem. Woon
veel prijsvragen.
- M.C. Fock**,
1828 – 1910, directeur 1861
Burgemeester van Haarlem en
Amsterdam, minister van Binnen-
landse Zaken onder Thorbecke.
Extreem liberaal. Later nog
Commissaris des Konings van
Zuid-Holland.
- A.P.N. Franchimont**,
1844 – 1919, lid 1878
Pionier van de organische
scheikunde in Nederland.
Hoogleraar te Leiden, opvolger
van Van der Boon Mesch.
- N.C. de Frémery**,
1770 – 1844, lid 1796
Hoogleraar scheikunde, farmacie,
natuurlijke historie en forensische
geneeskunde te Utrecht. Arts
van het koninghuis.
- P.J.J. de Frémery**,
1797 – 1855, lid 1831
Hoogleraar scheikunde aan
's Rijks Veeartsenijschool te
Utrecht.
- M. van Geuns ***,
1735 – 1817, lid 1770
Groot Utrechts hoogleraar
geneeskunde, oprichter van het
(nog steeds bestaande) Utrechtsch
Geneeskundig Gezelschap
Matthias van Geuns.
- S.J. van Geuns ***,
1767 – 1795, lid 1790
Een der jongste leden van de Hol-
landsche Maatschappij, zoon van
de voorgaande. Hoogleraar in de
geneeskunde, botanie, fysiologie
en scheikunde te Utrecht. Is maar
28 jaar geworden.
- J. de Gorter ***,
1689 – 1762, buitenlands lid 1760
Bekend hoogleraar geneeskunde
aan de universiteit van Harder-
wijk. Op late leeftijd naar Rus-
land vertrokken om lijfarts van
Elizabeth, keizerin van Rusland,
te worden. Behoort tot de 'parels'
van Harderwijk.
- H.D. Guyot ***,
1753 – 1828, lid 1793
Predikant van de Waalse gemeente
te Groningen. Richtte het eerste
instituut voor dovenonderwijs op
in Nederland.
- G. ten Haaff**,
1720 – 1791, lid 1760
Bekwaam chirurg te Rotterdam.
Steensnyder te Delft.
- Y. van Hamelsveld**,
1743 – 1812, lid 1792
Predikant, later hoogleraar theologie
te Utrecht. Ook politiek actief.
Voorzitter van de Eerste Nationale
Vergadering, bij de staatsgreep van
1798 gevangen gezet op Huis ten
Bosch. Begraven te Durgerdam.
- P. Harting ***,
1812 – 1885, lid 1852
Bioloog en nog veel meer, een der
iconen van de Universiteit Utrecht
in de negentiende eeuw.
- G.A. Hasselaar ***,
1698 – 1766, directeur 1753
Burgemeester van Amsterdam,
eigenaar van de hofstede Bosbeek
bij Heemstede.
- J. Heemskerk**,
1818 – 1897, lid 1876
Minister van Binnenlandse Zaken
in drie kabinetten. Gepromoveerd
zowel in de letteren als de rechts-
geleerdheid.
- P. van Hemert**,
1756 – 1825, lid 1795
Hoogleraar aan het Remonstrants
Seminarie te Amsterdam.
- F. Hemsterhuis**,
1721 – 1790, lid 1772
Filosoof, kunstenaar, kunst-
kenner en kunstverzamelaar.
Had met zijn filosofie veel
invloed in met name Duitsland,
op Goethe, Schiller, e.a. Bevriend
met Petrus Camper.
- J. Heringa**,
1765 – 1840, lid 1795
Hoogleraar theologie te Utrecht.
Ontving veel eerbewijzen.
- G. Hesselink**,
1755 – 1811, lid 1792
Hoogleraar bij het Doopsgezind
Seminarie te Amsterdam.
- P.W. van Heusde**,
1778 – 1839, lid 1808
Hoogleraar geschiedenis, oud-
heidkunde, welsprekendheid en
Griekse taal te Utrecht. Groot
geleerde.
- J. van der Hoeven ***,
1802 – 1868, lid 1808
Hoogleraar Natuurlijke Historie
te Leiden, opperdirecteur van het
Museum van Natuurlijke Historie,
de voorloper van Naturalis.
- J.H. van 't Hoff ***,
1852 – 1911, lid 1890
Winnaar eerste Nobel Prijs voor
chemie in 1901, hoogleraar fysische
chemie te Amsterdam (UvA) en
Berlijn.

- C.K. Hoffmann**,
1841 – 1903, lid 1876
Hoogleraar dierkunde, anatomie, fysiologie en embryologie te Leiden, ontwerper van veel prijsvragen.
- G.K. van Hogendorp ***,
1762 – 1834, directeur 1805
Was samen met Van der Duijn van Maasdam en Van Limburg Stirum lid van het Voorlopig Bewind in 1813, na de val van Napoleon. Werkte dat Willem Frederik van Oranje Nassau terugkeerde uit Engeland als soeverein vorst.
- E. Hollebeek ***,
1719 – 1796, lid 1763
Hoogleraar theologie te Groningen en Leiden. Bekend van de 'Hollebeekse methode', een eenvoudige maar duidelijke manier van preken, die de gewone man aanspreekt.
- J.G. Holtzhey ***,
1729 – 1808, lid 1753
Medailleur en muntmeester. Ontwerper van de Prijsvraag medailles.
- J. van den Honert ***,
1693 – 1758, lid 1752
Hoogleraar theologie te Utrecht en Leiden. Men noemde hem de paus van Nederland.
- A. von Humboldt ***,
1769 – 1859, buitenlands lid 1820
Duits natuurvorser en ontdekkingsreiziger.
- J. Ingenhousz ***,
1730 – 1799, buitenlands lid 1791
Nederlands bioloog en arts, die werkte in Engeland en Oostenrijk. Bekend van de inenting tegen pokken en onderzoek naar fotosynthese.
- J. van Iperen**,
1726 – 1780, lid 1765
Predikant, o.a. te Veere. Werkte mee aan een nieuwe psalmberijming. Leefde in gebrekkige financiële omstandigheden. Zeer geleerd man, geen hoogleraar.
- T. Jefferson ***,
1743 – 1826, buitenlands lid 1805
Derde president van de Verenigde Staten.
- J.C. de Jonge**,
1793 – 1853, lid 1843
Rijksarchivaris, wethouder van Den Haag.
- F. Kaiser ***,
1807 – 1872, lid 1815
Groot Nederlands astronoom, hoogleraar te Leiden.
- N.G. van Kampen ***,
1776 – 1839, lid 1815
Hoogleraar Nederlandse letterkunde en vaderlandse geschiedenis te Amsterdam. Winnaar van zeker acht gouden medailles bij o.a. Teylers eerste en tweede genootschap en de Hollandsche Maatschappij. Begraven te Haarlem.
- P.L. van de Kastele ***,
1748 – 1810, directeur 1783
Tweede voorzitter van de Eerste Nationale Vergadering (het parlement) in 1796, na onze directeur Pieter Paulus.
- J. Kinker**,
1764 – 1845, lid 1818
Letterkundige en filosoof. Naar hem is de Kinkerstraat in Amsterdam genoemd (in 1881).
- J.H. van Kinsbergen ***,
1735 – 1810, directeur 1800
Zeeofficier in hart en nieren, diende o.a. in Russische krijgsmacht. Kreeg talrijke hoge onderscheidingen, in Nederland en elders.
- J. Konijnenburg**,
1757 – 1831, lid 1815
Remonstrants predikant en hoogleraar aan het Remonstrants Seminarie te Amsterdam.
- J. Koning ***,
1770 – 1832, lid 1818
Boekhandelaar. Schreef een verhandeling over de boekdrukkunst en verdedigde daarin dat Laurens Janszoon Coster de uitvinder is. De verhandeling werd met goud bekroond door de Hollandsche Maatschappij.
- C.R.T. Kraijenhoff ***,
1758 – 1840, lid 1791
Generaal, maar vooral bekend als cartograaf. Maakte tijdens de Bataafse Republiek een nieuwe landkaart van Nederland.
- J. Kraus**,
1861 – 1951, lid 1902
Eerste eredoctor van de TU Delft. Minister van Waterstaat. Hoogleraar, later rector magnificus en president-curator van de TU Delft.
- A. Kuenen**,
1828 – 1891, lid 1879
Leids hoogleraar theologie (Oude Testament). Portret en jeugdportret.
- D.J. van Lennep ***,
1774 – 1853, lid 1802
Hoogleraar Latijn en Grieks te Amsterdam. Hield de feestrede in 1852 tijdens de viering van het honderdjarige bestaan van de Hollandsche Maatschappij, waarvan hij toen vijftig jaar lid was.
- J. van Lennep ***,
1802 – 1868, lid 1851
Schrijver van (historische) romans als 'Ferdinand Huijck'.
- J. Lulofs ***,
1711 – 1768, lid 1752
Hoogleraar wiskunde te Leiden. Verantwoordelijk voor de naam Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen. Had een dubbelrol: lid van de Hollandsche Maatschappij en secretaris van de Leidse Senaat. De Leidse Universiteit was niet erg gecharmeerd van een concurrent in Haarlem.
- G.J. Mulder ***,
1802 – 1880, lid 1835
Bekend dominant Utrechts hoogleraar scheikunde, had veel leerlingen en promovendi.
- P. van Musschenbroek ***,
1692 – 1761, lid 1752
Beroemd fysicus, uitvinder van de Leidse Flesch.
- F. van Oudendorp ***,
1696 – 1761, lid 1752
Een der grootste latinisten van zijn tijd. Hoogleraar te Leiden.
- J.H. van Swinden ***,
1746 – 1823, lid 1769
Beroemd hoogleraar wis- en natuurkunde te Amsterdam, eerste voorzitter van de KNAW (Koninklijk Instituut). Bekend vanwege de invoering van het metrieke stelsel.
- A. Weiss ***,
1713 – 1792, lid 1752
Zwitsers jurist gespecialiseerd in staatsrecht. Trok veel buitenlandse studenten. Onderwijzer van de minderjarige Prins van Oranje, de latere stadhouder Willem V.

Lijst van afkortingen

[Van der Aa]

A.J. van der Aa, Biografisch
Woordenboek der Nederlanden.
Eenentwintig delen. Haarlem
1852 – 1878

[Bierens de Haan]

Dr. J.A. Bierens de Haan, De
Hollandsche Maatschappij
der Wetenschappen 1752 – 1952,
Tjeenk Willink & Zoon N.V.
Haarlem 1952

[Boeles]

Mr. W.B.S. Boeles, Frieslands
Hoogeschool en het Rijks-
Athenaeum te Franeker. Twee
delen, Leeuwarden 1878 – 1889

[Bronnen]

P.C. Molhuysen, Bronnen tot
de geschiedenis van de Leidse
Universiteit. Zeven delen. Martinus
Nijhoff, 's-Gravenhage 1913 – 1924

[BWN]

Biografisch Woordenboek van
Nederland. Zes delen.
's-Gravenhage 1979 – 2008

[NNBW]

Nieuw Nederlandsch Biografisch
Woordenboek. Tien delen.
Leiden 1911 – 1937

[Otterspeer II]

Willem Otterspeer, Groepsportret
met Dame. De vesting van de
macht. De Leidse Universiteit
1673 – 1775. Bert Bakker,
Amsterdam 2002

Bovenstaande bronnen zijn soms
ook digitaal te raadplegen
via www.biografischportaal.nl.

Colofon

Uitgave: Koninklijke Hollandsche

Maatschappij der Wetenschappen

Auteur: Gerrit van Dijk

Scans: Hilde de Wolf Fotografie, Bennebroek

Vormgeving: Coen Mulder, Haarlem

Druk: Ten Brink, Meppel

